

**Plan van Aanpak Gemeente Asten
2024-2027**

De kinderen van nu, zijn de volwassenen van later.

Inhoudsopgave

gezonde jeugd
gezonde toekomst

.....	1
Inleiding	3
1. De JOGG-aanpak	4
1.1 Uitleg JOGG-aanpak	4
1.2 JOGG-werknet	5
2. Aanleiding	6
3. Huidige situatie	7
3.1 Beleidskaders/Sportakkoord/Preventieakkoord	7
3.2 Cijfers	9
4. Ambitie en doelen	12
5. Organisatie en structuur	13
6. Evaluatie	14
7. Financiën	14

Inleiding

Gemeente Asten heeft een samenwerkingsovereenkomst gesloten met Stichting JOGG – Gezonde Jeugd, Gezonde Toekomst voor de periode van 1 januari 2024 tot 1 januari 2027. Deze samenwerking biedt ons de kans om een lokale aanpak en een JOGG-werknet, te creëren.

Het doel is om verschillende zorg- en maatschappelijke organisaties, kinderdagverblijven, scholen, (sport)verenigingen en bedrijven te betrekken bij de JOGG-aanpak. Gezamenlijk willen we een beweging op gang brengen waarin steeds meer aandacht wordt besteed aan bewegen, sport en gezondheid.

In de afgelopen jaren hebben we gewerkt aan deze beleidsambities via het buurtsportcoachprogramma Leef Asten!, het Lokaal Sportakkoord en het Lokaal Preventieakkoord. Omdat we met de JOGG-aanpak streven naar een omgeving waarin jongeren gezonder kunnen opgroeien, nemen we de ambities uit het lokaal preventieakkoord en het sportakkoord op in dit plan van aanpak. Hiermee voorkomen we dubbelwerk, versnippering van middelen en werken we gezamenlijk aan concrete doelstellingen.

Dit plan is het resultaat van een nauwe samenwerking met Stichting JOGG en onze partners. Op dit moment omvat ons JOGG-werknet de volgende partners: het Varendonck College, basisschool BBS Antonius, basisschool OBS Kleurrijk, Korein, Norlandia, Sociaal Team Asten, Leef! Asten, het Bewegend Kind, de GGD, Onis Welzijn, Bibliotheek Helmond-Peel en Cyberjuf. Dit zijn veelal partners waarmee we ook al samenwerkten voordat we een JOGG-gemeente werden.

Het plan van aanpak is een belangrijke stap op weg naar een gezondere en actievere toekomst voor de jeugd van Asten. We kijken ernaar uit om samen met al onze partners de ambitieuze doelen te realiseren.

1. De JOGG-aanpak

1.1 Uitleg JOGG-aanpak

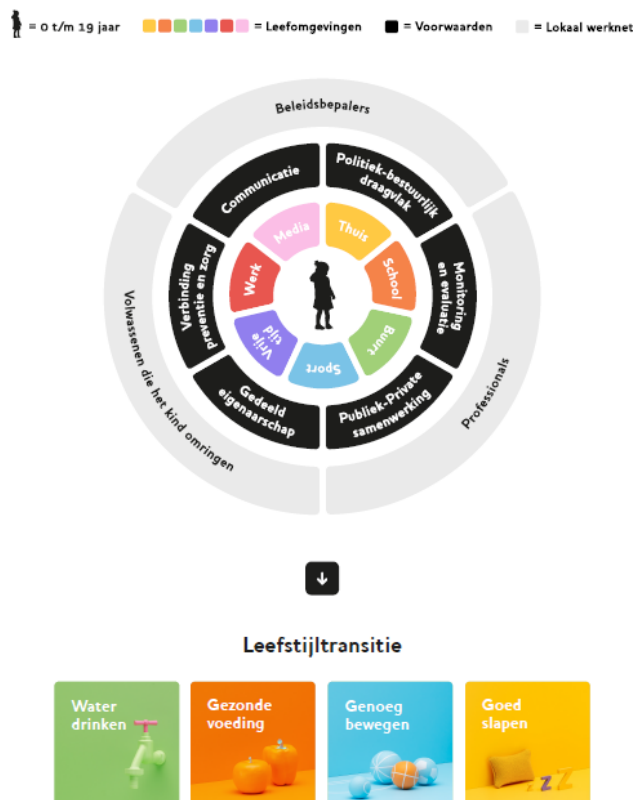
De JOGG-aanpak is een integrale methodiek waarmee we met ons werknnet de fysieke en sociale leefomgeving van alle kinderen en jongeren gezonder maken.

Door de JOGG-aanpak uit te voeren, brengen we een leefstijltransitie tot stand, van ongezond naar gezond. De focus ligt hierbij op gezond eten, water drinken, genoeg bewegen en goed slapen.

De JOGG-aanpak richt zich op alle kinderen en jongeren van 0 maanden t/m 23 jaar. We maken de leefomgevingen waarin zij zich bevinden (thuis, school, buurt, sport, vrije tijd, werk en media) gezond door te werken aan essentiële voorwaarden. Deze zes voorwaarden (politiek-bestuurlijk draagvlak, publiek-private samenwerking, gedeeld eigenaarschap, verbinding preventie & zorg, communicatie en monitoring & evaluatie) vormen de basis voor alle activiteiten die worden uitgevoerd door een landelijk en lokaal werknnet dat bestaat uit beleidsbepalers, professionals en alle volwassenen die om het kind heen staan.

In onderstaande afbeelding is de JOGG-aanpak weergegeven. Het kind staat centraal. In de gekleurde vlakken zie je de verschillende leefomgevingen van het kind. In de zwarte vlakken zie je de voorwaarden van de JOGG-aanpak.

Zo werkt de JOGG-aanpak:

1.2 JOGG-werknet

Voor het draagvlak voor de uitvoering en de borging van de JOGG-aanpak is het goed als een aantal stakeholders (publiek en privaat) vertegenwoordigd zijn in het lokale JOGG-werknet. Alle verbonden partijen gaan concreet aan het werk om de omgeving gezonder te maken, daarom spreken we van een 'werknet'.

Ons werknet bestaat veelal uit partners waarmee we voordat we een JOGG gemeente werden al samenwerkten. Deze partners hebben we in 2023 verenigd onder de noemer 'Denktank sport, bewegen en gezondheid'. Met deze partners willen we nu gaan werken aan de JOGG principes. Dit betekent concreet dat we ze hebben betrokken bij de totstandkoming van dit plan van aanpak en dat we samen met hen jaarlijks een actieplan opstellen én uitvoeren.

2. Aanleiding

Gezonde Generatie in 2040

In januari 2023 hebben gemeenten, Gemeentelijke Gezondheidsdiensten (GGD'EN), zorgverzekeraars en het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) in het leven geroepen. Met het Gezond en Actief Leven Akkoord moet doorgebouwd worden aan het fundament voor een gerichte lokale en regionale aanpak op het gebied van preventie en gezondheid.

De stip op de horizon is een gezonde generatie in 2040, met weerbare, gezonde mensen die kunnen opgroeien, leven, werken en wonen in een gezonde leefomgeving, en waarin sprake is van een sterke sociale basis. Waarin de fysieke en mentale gezondheid vanaf het prille begin, de eerste 1000 dagen, wordt bevorderd en behouden en waar speciale aandacht uitgaat naar mensen in kwetsbare situaties. Op deze manier moet bijgedragen worden aan het betaalbaar houden van het zorgstelsel, zodat mensen die dat nodig hebben kunnen blijven rekenen op zorg.

Samenwerking met stichting JOGG

Stichting JOGG kan ons hierbij helpen. JOGG heeft een aanpak ontwikkeld die zich richt op het structureel gezonder maken van de omgeving waarin kinderen en jongeren opgroeien. Daarbij ligt de focus op het creëren van een gezonde leefomgeving waarin gezond eten en voldoende bewegen voor ieder kind mogelijk, makkelijk en normaal is. En is er aandacht voor passende ondersteuning en zorg voor kinderen en jongeren die al overgewicht of obesitas hebben.

Samen met de gemeente, maatschappelijke organisaties en bedrijven zet JOGG een leefstijltransitie in gang. Een gezonde leefomgeving als onderdeel van ál het beleid, op papier en in de praktijk. De aanpak richt zich op diverse gebieden, waaronder gezonde kinderopvang- en schoolomgevingen, een gezonde sportomgeving, gezonde buurten, een gezonde vrijetijdsomgeving en een gezonde digitale omgeving.

We betrekken verschillende zorg- en maatschappelijke organisaties, kinderdagverblijven, scholen, (sport)verenigingen en bedrijven bij de JOGG aanpak. Gezamenlijk willen we een beweging op gang brengen waarin steeds meer aandacht wordt besteed aan bewegen, sport en gezondheid.

Werken met de JOGG-aanpak zal niet alleen de gezondheid van onze inwoners bevorderen, maar ook de maatschappelijke waarde van sport in Asten benutten, met als uiteindelijk doel: het bevorderen van een gezonde en actieve leefstijl voor alle inwoners op manieren die bij onze inwoners passen. De komende jaren gaan we aan de slag met het structureel gezonder maken van de omgeving waarin kinderen en jongeren opgroeien. Hoe we dat gaan doen staat beschreven in dit plan van aanpak.

3. Huidige situatie

3.1 Beleidskaders/Sportakkoord/Preventieakkoord

Beleidsplan Sociaal Domein

Het beleid van de gemeente Asten (Beleidsplan Sociaal Domein 2022-2027) vraagt om een aanpak met aandacht voor een gezonde en vitale leefstijl, passend bij de inwoners zelf. Belangrijk daarbij is dat de inwoner gestimuleerd wordt om zelf de regie te nemen:

We gunnen alle inwoners om lekker in hun vel te zitten, van jong tot oud. Dit vraagt om aandacht voor een gezonde en vitale leefstijl, passend bij de inwoners zelf. De woonomgeving en de inrichting van deze omgeving heeft invloed op onze leefstijl. We stimuleren onze inwoners om hier zelf regie in te nemen. Beweging, samen bewegen, ontmoeten en gezonde voeding zijn hierbij belangrijk.

De afgelopen jaren hebben we aan deze beleidsambities gewerkt via het buurtsportcoachprogramma Leef Asten! het Lokaal Sportakkoord en het Lokaal Preventieakkoord.

Buurtsportcoachprogramma Leef Asten!

In onze gemeente is een buurtsportcoachprogramma actief genaamd Leef Asten! Dit is een samenwerking tussen Sport- en Cultuurimpuls, Onis Welzijn en gemeente Asten. De buurtsportcoaches zijn werkzaam bij Sport- en Cultuurimpuls en Onis Welzijn. Sport- en Cultuurimpuls richt zich voornamelijk op kinderen. Ze zijn onder andere actief op en in de buurt van basisscholen en kinderdagverblijven. Ook zijn bij hen de taken van buurtsportcoach Uniek Sporten de Peel belegd. Onis Welzijn richt zich op de doelgroepen kwetsbare jongeren, (kwetsbare) ouderen, vrijwilligers en verenigingen. Daarnaast zijn ze betrokken bij de opzet van het gemeentelijk valpreventie programma. Als gemeente hebben we een regisserende en faciliterende rol.

Lokaal Sportakkoord

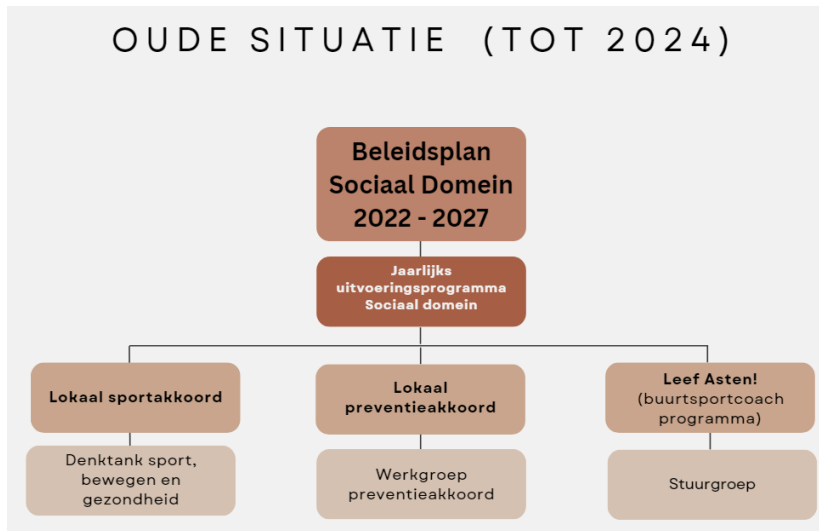
Het lokaal Sportakkoord van gemeente Asten vormt een belangrijk kader waarin gemeente, sportaanbieders en maatschappelijke organisaties afspraken maken over sport en bewegen. In 2023 moest het Sportakkoord worden herijkt. De herijking van het Sportakkoord heeft als doel het versterken van het fundament van de lokale sportsector; met aandacht voor veiligheid, kwaliteit en toegankelijkheid. Daarnaast wordt met het akkoord gewerkt aan het bevorderen van inclusie, het betrekken van verschillende doelgroepen en het ondersteunen van sportaanbieders.

Lokaal preventieakkoord

Het Lokaal preventieakkoord liep tot 2024. Binnen het preventieakkoord is een gezamenlijke ambitie uitgesproken om kinderen en jongeren in een alcohol-, rook- en middelenvrije omgeving te laten opgroeien. Dit hebben we tussen 2020 en 2024 gedaan door in te zetten op deskundigheidsbevordering, bewustwording, een rookvrije omgeving. In 2023 zijn de onderdelen van het preventieakkoord onderdeel van het Gezond en Actief Leven akkoord (GALA) geworden.

Omdat we met de JOGG aanpak werken aan een omgeving waar jongeren gezonder kunnen opgroeien nemen we de ambities uit het lokaal preventieakkoord mee in dit plan van aanpak. Daarom hebben wij de leefstijltransitie middelengebruik toegevoegd aan de vier leefstijltransities van de JOGG Aanpak.

OUDE SITUATIE (TOT 2024)

Gemeente brede aanpak

We werken op dit moment met een gemeente brede aanpak aan deze thema's en willen dit bij de uitrol van JOGG blijven continueren. We hebben bij verschillende projecten en initiatieven vaak met dezelfde partners te maken. Door te kiezen voor een gemeente brede aanpak kunnen we de bestaande samenwerkingsverbanden versterken en benutten. We gaan via de JOGG aanpak werken aan het Sportakkoord en het Preventieakkoord. We willen dubbelwerk en versnippering van middelen vermijden. Er is daarom gekozen om de werkgroep preventie en de denktank van sport, bewegen en gezondheid op te laten gaan in het JOGG-werknet.

NIEUWE SITUATIE (VANAF 2024)

3.2 Cijfers

De JOGG aanpak werkt aan vier leefstijltransities, namelijk genoeg bewegen, goed slapen, gezonde voeding en water drinken. Wij voegen hier zelf nog een leefstijltransitie aan toe, namelijk middelengebruik. Voor deze vijf leefstijltransities hebben we de meeste actuele cijfers verzameld. Dit geeft ons een goed beeld van de huidige situatie in onze gemeente.

Hoewel de JOGG-aanpak zich normaliter uitstrekt tot 23 jaar, hebben wij besloten ons specifiek te concentreren op de doelgroep tot 18 jaar. We richten ons dus echt op preventie. Door ons te richten op deze cruciale levensfase, streven we ernaar om gezonde gewoonten te bevorderen en de gezondheid van jongeren in onze gemeente te verbeteren.

Op dit moment hebben we vooral cijfers van 4- tot 18-jarigen beschikbaar. De ambities en doelen (hoofdstuk 4) die we op basis daarvan hebben geformuleerd, passen we ook toe op de leeftijdsgroep van -9 maanden tot 4 jaar. Dit doen we via de bestaande Lokale Coalitie Kansrijke Start, waarin partijen zoals Jeugdgezondheidszorg, het Sociaal Team, verloskundigen en kraamzorg zijn vertegenwoordigd. Samen met hen kijken we hoe we de JOGG-doelen ook voor deze jongere leeftijdsgroep kunnen bereiken, met een focus op de ouders en verzorgers van deze kinderen.

Leefstijlinterventie – Genoeg bewegen

Landelijk/regionaal¹:

Een gezonde leefstijl is de basis voor een goede lichamelijke en mentale gezondheid. Zittend werk en meer beeldschermgebruik in de vrije tijd zorgen ervoor dat mensen minder gaan bewegen. De sportdeelname van jongeren is sinds de coronaperiode afgenomen. Overgewicht neemt toe bij jongvolwassenen, volwassenen en ouderen. De balans tussen zitten en bewegen slaat door naar de verkeerde kant. We voldoen minder aan de beweegrichtlijn en overgewicht dreigt verder toe te nemen.

Gemeente Asten²:

Overgewicht vormt een belangrijk gezondheidsrisico. Preventie, onder door, door voldoende beweging, is daarom vanaf jonge leeftijd van belang. In de afgelopen jaren is het aandeel inwoners met overgewicht in Asten niet gedaald. Ook qua bewegen is er weinig veranderd, alleen lijken jongeren wat minder vaak te voldoen aan de beweegnorm en ouderen wat vaker.

Omschrijving	Leeftijd	Asten	Regio	Landelijk
Het percentage kinderen wat twee keer per week of vaker op school sport	4-11	51%	66%	-
Het percentage kinderen wat lid is van een sportschool – of vereniging	4-11	69%	68%	-
Het percentage kinderen wat vijf	4-11	57%	-	-

1 Bron: https://www.ggdbzo.nl/infographic_rvtv_gezonde_leefstijl/

2 Bron: Asten – Cijfers GALA-thema 'Gezonde leefstijl' > Overgewicht, Sport en Bewegen
<https://www.ggdbzo.nl/app/uploads/sites/2/2023/06/Overgewicht-en-bewegen-Asten.pdf>

keer per week lopend of fietsend naar school gaat				
Het percentage jongeren wat dagelijks minstens 1 uur per dag beweegt	12-18	14%	16%	17%
Het percentage jongeren dat vijf dagen of meer in de week minstens een uur of meer beweegt	12-18	42%	46%	43%
Het percentage jongeren wat lid is van een sportschool of vereniging	12-18	68%	67%	-

Leefstijlinterventie – Goed slapen

Omschrijving	Leeftijd	Asten	Regio	Landelijk
Het percentage kinderen wat slaapproblemen heeft	4-11	7%	9%	-
Het percentage jongeren wat slaapproblemen heeft	12-18	12%	19%	21%

Leefstijlinterventie – Gezonde voeding

Omschrijving	Leeftijd	Asten	Regio	Landelijk
Eet niet dagelijks groente	4-11	35%	32%	-
	12-18	59%	53%	-
Eet niet dagelijks fruit	4-11	18%	19%	-
	12-18	75%	72%	
Eet dagelijks 0, 1 of 2 tussendoortjes per dag (exclusief fruit)	4-11	93%	88%	-

Leefstijlinterventie – Water drinken

Omschrijving	Leeftijd	Asten	Regio	Landelijk
Drinkt niet dagelijks water of thee zonder suiker	4-11	29%	24%	-

Leefstijlinterventie – Middelengebruik (alcohol, roken en drugs)

Landelijk/regionaal³:

Grote hoeveelheden alcohol drinken en het gebruik van drugs worden door jongeren vaak als normaal gezien. Tegelijkertijd zijn ouders minder streng geworden bij regels over alcoholgebruik. Voorkom middelengebruik via een positieve leefomgeving van de jongeren.

Gemeente Asten⁴:

Jongeren beginnen later met drinken, maar als ze drinken dan drinken ze veel. Minder jongeren roken, maar drugsgebruik lijkt (op regioniveau) toe te nemen en wordt vaak als normaal gezien. De meeste ouders zijn het eens dat er duidelijke regels gesteld moeten worden wat betreft alcoholgebruik, maar deze groep is kleiner geworden.

Omschrijving	Leeftijd	Asten	Regio	Landelijk
Heeft ooit alcohol gedronken (alleen slokjes of heel glas of meer)	12-18	58%	53%	-
Heeft alcohol gedronken in de afgelopen 4 weken (heel glas of meer)	12-18	38%	32%	-
Heeft in de afgelopen 4 weken bij ten minste één gelegenheid 5 glazen of meer gedronken.	12-18	30%	25%	-
Is de afgelopen 4 weken dronken of aangeschoten geweest	12-18	26%	20%	-
Rookt op dit moment	12-18	8%	5%	-

³ Bron: https://www.ggdbzo.nl/infographic_rvtv_oko/

⁴ Bron: Asten – Cijfers GALA-thema 'Gezonde leefstijl' > Opgroeien in een Kansrijke Omgeving
<https://www.ggdbzo.nl/app/uploads/sites/2/2023/06/Opgroeien-in-Kansrijke-Omgeving-Asten.pdf>

Heeft ooit een elektronische sigaret gebruikt	12-18	22%	18%	-
Gebruik tenminste wekelijks een elektronische sigaret	12-18	0,7%	0,6%	-
Heeft ooit drugs gebruikt (softdrugs, harddrugs en of lachgas)	12-18	11%	12%	-

4. Ambitie en doelen

Aan de hand van de cijfers hebben we per leefstijltransitie een aantal globale ambities en strategische doelen met suggesties voor bijbehorende leefomgevingen en beoogde partners geformuleerd.

Leefstijlinterventie – Genoeg bewegen

Ambitie: Eind 2026 bewegen er meer kinderen in de leeftijd van 0-18 jaar.

Operationele doelen:

- De komende jaren gaan we ouders meer bewust maken van het belang van beweging, buitenspelen en sporten;
- De komende jaren stimuleren we het plezier in buitenspelen, zodat kinderen meer tijd buiten doorbrengen en plezier beleven aan beweging;
- De komende jaren zetten we in op een aantrekkelijk bewegingsaanbod voor kinderen en jongeren en zetten we in op promotie van die activiteiten;
- De komende jaren bevorderen we actieve reistijden naar school;
- De komende jaren zetten we in op dagelijkse motorische stimulatie voor kinderen in kinderdagverblijven, basisscholen en het middelbaar onderwijs.

Leefstijlinterventie – Goed slapen

Ambitie: Eind 2026 hebben minder kinderen in de leeftijd 0-18 jaar slaapproblemen.

Operationele doelen:

- De komende jaren gaan we ouders, jongeren en kinderen meer bewust maken van het belang van slaap, schermgebruik en mediawijsheid;
- De komende jaren zetten we in op samenwerking tussen opvang, consultatiebureau en verloskundigen over het belang van slaapproblemen;

Leefstijlinterventie – Gezonde voeding

Ambitie: Eind 2026 eten meer kinderen in de leeftijd 0-18 jaar dagelijks groenten en fruit.

Operationele doelen:

- De komende jaren gaan we ouders meer bewust maken van het belang van gezonde voeding;
- De komende jaren gaan we gezonde voedingskeuzes promoten in school- en sportkantines;
- De komende jaren zetten we in op schoolfruit en fruitpromotie bij evenementen;

Leefstijlinterventie – Water drinken

Ambitie: Eind 2026 drinken meer kinderen dagelijks water of thee zonder suiker.

Operationeel doel:

- In 2025 en 2026 gaan we waterdrinken stimuleren en de drempel om buitenshuis water te drinken verlagen;

Leefstijlinterventie – Middelengebruik

Ambitie: Eind 2026 is het alcohol, roken en drugsgebruik onder de jeugd afgenomen.

Operationele doelen:

- De komende jaren gaan we jongeren en ouders meer bewust maken van de risico's van alcohol, drugs en roken.
- De komende jaren gaan we met sportclubs- en verenigingen met een accommodatie in gesprek over een verantwoord alcoholbeleid en een rookvrij terrein.

5. Organisatie en structuur

Lokale JOGG-team

Het lokale JOGG-team bestaat uit de JOGG-regisseur en de JOGG-beleidsmedewerker. Zij werken nauw met elkaar samen om de JOGG-aanpak lokaal te implementeren.

JOGG regisseur

De JOGG-regisseur is de drijvende kracht achter de uitvoering van de JOGG-aanpak binnen de gemeente. Hij is verantwoordelijk voor het coördineren van lokale initiatieven, het betrekken van belangrijke stakeholders en het monitoren van de voortgang. De JOGG-regisseur werkt nauw samen met de JOGG-beleidsmedewerker, die fungeert als sparringpartner en adviseur. Samen zorgen zij voor een effectieve en gestructureerde aanpak om een gezonde leefstijl onder jongeren te bevorderen.

JOGG beleidsmedewerker

De JOGG-beleidsmedewerker is beleidsmatig verantwoordelijk voor het opstellen en uitvoeren van het Plan van Aanpak. Hij speelt een belangrijke rol als adviseur voor de JOGG-regisseur, waarbij focus ligt op het budgetbeheer en het onderhouden van contact met bestuurders. De beleidsmedewerker creëert draagvlak en vertegenwoordigt de gemeente in lokale netwerken, terwijl hij of zij ook betrokken is bij regionale samenwerkingen (IZA-GALA-Peel Duurzaam Gezond) en kennis deelt met alle betrokken partijen.

Projectgroep (werknet)

Om de samenwerking te faciliteren binnen de gemeente Asten hebben we in 2023 al een Denktank Sport, Bewegen en Gezondheid opgezet. We gebruiken deze Denktank sport, bewegen en gezondheid als basis voor de projectgroep JOGG.

In de projectgroep stellen we het jaarlijkse actieplan op en zien we toe op de uitvoering en voortgang ervan. In het jaarlijkse actieplan staan concrete acties en interventies om de operationele doelstellingen te realiseren.

6. Evaluatie

Preventie is een proces van de lange adem. Maar toch willen we zo gericht mogelijk meten en evalueren. Aan de hand van beschikbare data van de GGD en de bevindingen van ons JOGG werknets maken we in 2026 een evaluatie. Hierin kijken we enerzijds naar wat we allemaal hebben uitgevoerd aan de hand van het actieplan en we vergelijken de cijfers en data van de GGD van dit plan van aanpak met de actuele cijfers en data op dat moment.

7. Financiën

De uren van de JOGG regisseur worden t/m 2026 gedekt uit de incidentele middelen van het GALA. Onze doelstelling is om de uren van de JOGG regisseur en een uitvoeringsbudget structureel te borgen per 1 januari 2026, zodat we in de toekomst verder kunnen bouwen aan een gezonde toekomst voor de jeugd in Asten.